Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (šesto vijeće)

16. srpnja 2020.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Zaštita potrošača – Ugovori o potrošačkim kreditima – Direktiva 2008/48/EZ – Pojam ‚ukupni troškovi kredita za potrošača' – Naknade za produljenje roka otplate kredita"

U predmetu C-686/19,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputila Augstākā tiesa (Senāts) (Vrhovni sud, Latvija), odlukom od 12. rujna 2019., koju je Sud zaprimio 18. rujna 2019., u postupku

SIA „Soho Group"

protiv

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs,

SUD (šesto vijeće),

u sastavu: M. Safjan, predsjednik vijeća, L. Bay Larsen i C. Toader (izvjestiteljica), suci,

nezavisni odvjetnik: J. Richard de la Tour,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za SIA „Soho Group" I. Šimulīte,

– za latvijsku vladu, V. Kalniņa i V. Soņeca, u svojstvu agenata,

– za talijansku vladu, G. Palmieri, u svojstvu agenta, uz asistenciju G. Rocchitta, *avvocato dello Stato*,

– za Europsku komisiju, I. Rubene i G. Goddin, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: latvijski

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 3. točke (g) Direktive 2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 87/102/EEZ (SL 2008., L 133, str. 66.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 13., str. 58.).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između društva SIA „Soho Group” i Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (Tijelo za zaštitu prava potrošača, Latvija) (u daljnjem tekstu: TZPP) u vezi sa zahtjevom za poništenje odluke potonjeg kojom je društvu Soho Group izrečena novčana kazna zbog povrede kolektivnih interesa potrošačâ.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Uvodne izjave 19., 20., 26., 28. i 43. Direktive 2008/48 glase:

„(19) Kako bi se potrošačima omogućilo da odluke donose potpuno upoznati s činjenicama, treba im odgovarajuće informacije o uvjetima i troškovima kredita te o njihovim obvezama, a koje potrošači mogu ponijeti sa sobom i razmotriti, pružiti prije donošenja odluke o ugovoru o kreditu. Kako bi se osigurala najveća moguća transparentnost i mogućnost usporedbe ponuda, takve informacije trebaju obuhvaćati posebno efektivnu kamatnu stopu [(EKS)] koja se primjenjuje na taj kredit, određenu na isti način diljem [Unije]. […]

(20) Ukupni troškovi kredita za potrošača trebali bi obuhvaćati sve troškove, uključujući i kamate, provizije, takse, naknade za kreditne posrednike i sve druge naknade koje potrošači moraju platiti u vezi s ugovorom o kreditu, izuzev troškova javnog bilježnika. […]

[…]

(26) Države članice trebale bi poduzeti odgovarajuće mjere za promidžbu odgovornih praksi tijekom svih faza kreditnog odnosa, uzimajući u obzir specifična svojstva svojih kreditnih tržišta. Te mjere mogu obuhvaćati, primjerice, pružanje informacija potrošačima i njihovu edukaciju, uključujući i upozorenja na opasnost od neispunjavanja obveze plaćanja i na prezaduženost. Na rastućem kreditnom tržištu posebno je važno da se vjerovnici ne upuštaju u neodgovorno posuđivanje i da ne odobravaju kredite bez prethodne procjene kreditne sposobnosti, a države članice trebale bi provoditi potreban nadzor kako bi se izbjeglo takvo ponašanje i trebale bi odrediti potrebna sredstva za sankcioniranje vjerovnika u takvim slučajevima. Ne dovodeći u pitanje odredbe o kreditnom riziku iz Direktive 2006/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2006. o osnivanju i obavljanju aktivnosti kreditnih institucija [(SL 2006., L 177, str. 1.)], vjerovnici bi trebali snositi odgovornost za provjeravanje kreditne sposobnosti potrošača u svakom pojedinačnom slučaju. […]

[…]

(28) S ciljem procjene kreditnog statusa potrošača vjerovnik bi također trebao izvršiti uvid u relevantne baze podataka; pravne i stvarne okolnosti možda će zahtijevati variranje opsega takvih uvida. […]

[…]

(43) S ciljem promidžbe uspostave i funkcioniranja unutarnjeg tržišta te osiguravanja visoke razine zaštite potrošača diljem [Unije], neophodno je osigurati mogućnost usporedbe informacija o [EKS-u] diljem [Unije]. […] Stoga bi ova Direktiva trebala jasno i sveobuhvatno definirati ukupne troškove kredita za potrošača."

4 Prema njezinu članku 1., svrha Direktive 2008/48 jest usklađivanje određenih aspekata zakona i drugih propisa država članica o ugovorima koji obuhvaćaju potrošačke kredite.

5 Članak 2. stavak 6. te direktive predviđa da države članice mogu odlučiti da se samo neke njezine odredbe primjenjuju na ugovore o kreditu koji propisuju dogovaranje mjera između vjerovnika i potrošača u pogledu odgođenog plaćanja ili metoda otplate kada potrošač već ne ispunjava obvezu plaćanja inicijalnog ugovora o kreditu.

6 U skladu s člankom 3. navedene direktive:

„Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

[…]

(g) ‚ukupni troškovi kredita za potrošača' znači svi troškovi, uključujući i kamate, provizije, pristojbe ili bilo koju drugu vrstu naknade koju potrošač mora platiti u vezi s ugovorom o kreditu i koji su poznati vjerovniku, osim troškova javnog bilježnika; troškovi u pogledu dodatnih usluga koje se odnose na ugovor o kreditu, a posebno premije osiguranja, također su uključeni ako je, povrh toga, sklapanje ugovora o pružanju drugih usluga obvezno s ciljem dobivanja kredita ili dobivanja kredita prema uvjetima koje vrijede na tržištu;

(h) ‚ukupan iznos koji plaća potrošač' znači zbroj ukupnog iznosa kredita i ukupnih troškova kredita za potrošača;

(i) ‚[EKS]' znači ukupne troškove kredita za potrošača, izražene kao godišnji postotak ukupnog iznosa kredita, uključujući, prema potrebi, i troškove iz članka 19. stavka 2.;

[…]

(l) ‚ukupan iznos kredita' znači gornja granica ili ukupan zbroj koji se stavlja potrošaču na raspolaganje prema ugovoru o kreditu.

[…]"

7 Članak 5. Direktive 2008/48, naslovljen „Informacije prije sklapanja ugovora", u stavku 1. točkama (c), (g) i (i) navodi informacije koje se potrošaču moraju pružiti prije nego što se on obveže ugovorom o kreditu ili ponudom, a to su „ukupan iznos kredita i uvjeti kojima je uređeno povlačenje tranše", „[EKS] i ukupan iznos koji plaća potrošač" i, prema potrebi, „sve druge pristojbe koje proizlaze iz ugovora o kreditu te uvjeti prema kojima se te pristojbe smiju mijenjati".

8 Članak 8. te direktive naslovljen „Obveza procjene kreditne sposobnosti potrošača", u svojem stavku 1. propisuje:

„Države članice osiguravaju da, prije sklapanja ugovora o kreditu, vjerovnik procijeni kreditnu sposobnost potrošača na temelju dostatnih informacija koje se, kada je to primjereno, dobivaju od potrošača i, kada je to potrebno, na temelju uvida u relevantnu bazu podataka. Države članice čije zakonodavstvo zahtijeva da vjerovnici procijene kreditnu sposobnost potrošača na temelju uvida u relevantnu bazu podataka mogu zadržati taj zahtjev."

9 Članak 10. navedene direktive, naslovljen „Informacije koje treba uključiti u ugovore o kreditu”, u stavku 2. predviđa informacije koje treba navesti „jasno i sažeto”. Među tim informacijama nalaze se pod točkama (d), (g), (k) i (u) „ukupan iznos kredita i uvjeti naplate”, „[EKS] i ukupan iznos koji plaća potrošač izračunan u trenutku sklapanja ugovora o kreditu; treba spomenuti sve pretpostavke primijenjene u izračunu te stope” i, prema potrebi, „sve druge eventualne pristojbe koje proizlaze iz ugovora o kreditu i uvjeti prema kojima se te pristojbe smiju mijenjati” te „ostali ugovorni uvjeti i odredbe”.

10 Članak 19. Direktive 2008/48, naslovljen „Izračun [EKS-a]”, u stavku 2. određuje da se u svrhu tog izračuna „određuju […] ukupni troškovi kredita za potrošača, uz iznimku svih pristojbi koje je potrošač dužan platiti za nesukladnost s bilo kojom od obveza utvrđenih ugovorom o kreditu i svih drugih pristojba osim kupovne cijene koju je obvezan platiti za kupnju proizvoda ili usluga bilo da se transakcija provodi u gotovini ili na kredit”.

Latvijsko pravo

11 Pojam „ukupni troškovi kredita za potrošača”, koji proizlazi iz Direktive 2008/48, preuzeo je Ministru kabineta noteikumi Nr. 1219 „Noteikumi par patērētāja kreditēšanu” (Uredba br. 1219 Vijeća ministara o „odredbama koje se odnose na potrošački kredit”) od 28. prosinca 2010. (*Latvijas Vēstnesis*, 2011., br. 2) koja uređuje izračun EKS-a.

12 Patērētāju tiesību aizsardzības likums (Zakon o zaštiti prava potrošača), u verziji koja se primjenjuje u glavnom postupku (u daljnjem tekstu: Zakon o ZPP-u), u članku 1. stavku 9. preuzima definiciju „ukupnih troškova kredita za potrošača”, kako je navedena u Direktivi 2008/48.

13 Članak 8. tog zakona, naslovljen „Potrošački kredit”, određuje:

„[…]

(2^2) Troškovi ugovora o potrošačkom kreditu moraju biti proporcionalni i u skladu s poštenom trgovačkom praksom. Ukupni troškovi kredita za potrošača izračunavaju se u skladu s postupcima utvrđenima pravnim pravilima kojima se uređuju potrošački krediti.

(2^3) Smatraju se zahtjevima neusklađenima s odredbama stavka $2.^2$ ovog članka oni ukupni troškovi za potrošača koji su veći od 0,55 % dnevnog iznosa kredita od prvog do sedmog dana (uključivo) korištenja kredita, 0,25 % dnevnog iznosa kredita od osmog do četrnaestog dana (uključivo) korištenja kredita i 0,2 % dnevnog iznosa kredita od petnaestog dana korištenja kredita. U ugovorima u skladu s kojima se kredit vraća na zahtjev ili u kojima je rok korištenja kredita dulji od 30 dana, ne smatraju se zahtjevima usklađenima s odredbama stavka $2.^2$ ovog članka oni ukupni troškovi kredita za potrošača koji su veći od 0,25 % dnevnog iznosa kredita. Ograničenja koja se odnose na ukupne troškove kredita za potrošača ne primjenjuju se na one ugovore o potrošačkim kreditima u kojima se za potrebe njihova sklapanja imovina daje vjerovniku kao osiguranje i u skladu s kojima se potrošačeva odgovornost isključivo ograničava na založenu imovinu. […]”

Glavni postupak i prethodna pitanja

14 Društvo Soho Group kreditna je institucija specijalizirana za dodjelu on-line kredita niskih iznosa na kratka razdoblja. Poslovna praksa tog društva sastoji se u pružanju potrošačima kreditnih usluga u obliku kredita u iznosu od 70 do 425 eura na razdoblje koje, kao što to proizlazi iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, može trajati od 30 dana do 12 mjeseci.

15 Tijekom provjere na internetskoj stranici društva, TZPP je utvrdio da je društvo Soho Group nudilo ugovore o kreditu koji sadržavaju odredbu naslovljenu „Produljenje roka otplate kredita”. Na temelju te odredbe korisnik kredita može zahtijevati produljenje roka otplate kredita na način da na tekući račun vjerovnika uplati naknadu za produljenje roka otplate koja ovisi o iznosu i trajanju kredita. Nakon što primi uplatu, vjerovnik će poslati obavijest o produljenju rokova otplate, koji su navedeni u posebnim ugovornim odredbama ili otplatnom planu, ili o odbijanju produljenja roka bez potrebe za obrazloženjem tog odbijanja.

16 Nakon te provjere, TZPP je zaključio da je, što se tiče produljenja trajanja kredita, društvo Soho Group potrošačima ponudilo ugovore o kreditu čiji ukupni dnevni trošak nije bio u skladu s člankom 8. stavkom 2.[3] Zakona o ZPP-u. Slijedom toga, TZPP je zaključio da troškovi ugovora o kreditu koji je društvo Soho Group nudilo potrošačima nisu ni proporcionalni ni u skladu s poštenom trgovačkom praksom, u smislu članka 8. stavka 2.[2] tog zakona. Kako bi došao do tog zaključka, smatrao je da ukupni troškovi kredita uključuju troškove produljenja kredita, s obzirom na to da su odredbe o produljenju kredita bile dio odredbi i uvjeta o kojima su se u ugovoru o kreditu usuglasili vjerovnik i korisnik kredita.

17 Odlukom od 21. veljače 2017., TZPP je društvu Soho Group izrekao novčanu kaznu u iznosu od 25 000 eura.

18 Nakon što je administratīvā rajona tiesa (Općinski upravni sud, Latvija) odbila tužbu društva Soho Group za poništenje te odluke, društvo Soho Group podnijelo je žalbu Administratīvā apgabaltiesa (Okružni upravni sud, Latvija), koji je presudom od 4. prosinca 2018. potvrdio odluku administratīvā rajona tiesa (Općinski upravni sud).

19 U toj je presudi Administratīvā apgabaltiesa (Okružni upravni sud) utvrdio da, ako je trajanje ugovora o kreditu o kojem je riječ u glavnom postupku produljeno, troškovi povezani s korištenjem kredita tijekom razdoblja produljenja postaju poznati i predstavljaju troškove kredita na koje su primjenjiva ograničenja predviđena Zakonom o ZPP-u.

20 Društvo Soho Group podnijelo je žalbu pred sudom koji je uputio zahtjev u kojoj je tvrdilo da plaćanje naknade za produljenje nije obvezno za dobivanje kredita niti njegovo korištenje. Uostalom, produljenje ugovora o kreditu samo je jedna od triju mogućnosti prilikom isteka kredita. Druge dvije mogućnosti su otplata kredita bez dodatnih plaćanja ili da se kredit ne otplati te da se obračunavaju zatezne kamate. Prema mišljenju društva Soho Group, s obzirom na to da produljenje kredita nije bilo poznato u trenutku sklapanja tog ugovora, odnosno u trenutku u kojem se određuju ukupni troškovi kredita, a EKS se izračunava, troškovi tog produljenja ne mogu biti uključeni u ukupni trošak kredita.

21 Sud koji je uputio zahtjev napominje da valja utvrditi uključuju li „ukupni troškovi kredita za potrošača” troškove produljenja kredita, ako su uvjeti njegova mogućeg produljenja dio odredbi i uvjeta o kojima su se u ugovoru o kreditu usuglasili vjerovnik i korisnik kredita.

22 U tom pogledu sud koji je uputio zahtjev navodi, s jedne strane, da sudska praksa Suda potvrđuje široko značenje pojma „ukupni troškovi kredita za potrošača” u smislu Direktive 2008/48 i, s druge strane, da se tom sudskom praksom priznaje da vjerovnik može također primati provizije koje nisu predviđene tom direktivom.

23 Međutim, sud koji je uputio zahtjev dvoji o tome jesu li takvi troškovi obuhvaćeni navedenim pojmom.

24 Taj sud još pojašnjava da određene posebne odredbe ugovora o kreditu o kojem je riječ u glavnom postupku pokazuju da vjerovnik smatra da je produljenje tog ugovora prihvatljivo rješenje namijenjeno izbjegavanju neispunjenja ugovornih obveza. To proizlazi i iz detaljne prirode tih odredbi i velikog broja ugovora o kreditu koji se produljuju u praksi.

25 U tim je okolnostima Augstākā tiesa (Senāts) (Vrhovni sud) odlučila prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Je li pojam ‚ukupni troškovi kredita za potrošača' iz članka 3. točke (g) Direktive [2008/48] autonomni pojam prava Unije?

2. U situaciji poput one o kojoj je riječ [u glavnom postupku], jesu li troškovi produljenja kredita obuhvaćeni pojmom ‚ukupni troškovi kredita za potrošača' iz [te odredbe], ako su uvjeti produljenja roka otplate kredita dio odredbi i uvjeta o kojima su se u ugovoru o kreditu usuglasili korisnik kredita i vjerovnik?"

O prethodnim pitanjima

26 Svojim pitanjima, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li pojam „ukupni troškovi kredita za potrošača" iz članka 3. točke (g) Direktive 2008/48 tumačiti na način da taj pojam obuhvaća troškove produljenja kredita u slučaju kada su uvjeti njegova mogućeg produljenja dio odredbi i uvjeta o kojima su se u ugovoru o kreditu usuglasili vjerovnik i korisnik kredita.

27 Najprije valja naglasiti da, u skladu s njezinim člankom 1., svrha Direktive 2008/48 jest usklađivanje određenih aspekata zakona i drugih propisa država članica o ugovorima koji obuhvaćaju potrošačke kredite i da ona ne sadržava pravila o usklađivanju u vezi s odgodama kredita. Ta direktiva u članku 2. stavku 6. spominje samo slučajeve neplaćanja, o čemu nije riječ u glavnom postupku. Osim toga, kao što su to istaknule sve stranke u glavnom postupku, pitanje najvećeg dopuštenog troška kredita nije uređeno navedenom direktivom, tako da države članice ostaju nadležne za određivanje takvog troška (vidjeti u tom smislu presudu od 26. ožujka 2020., Mikrokasa i Revenue Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty, C-779/18, EU:C:2020:236, t. 40. i 48.).

28 U skladu s člankom 3. točkom (g) Direktive 2008/48, u pojam „ukupni troškovi kredita za potrošača" uključeni su „svi troškovi, uključujući i kamate, provizije, pristojbe ili bilo koju drugu vrstu naknade koju potrošač mora platiti u vezi s ugovorom o kreditu i koji su poznati vjerovniku, osim troškova javnog bilježnika".

29 Iz teksta te odredbe proizlazi, s jedne strane, da su samo „troškovi javnog bilježnika" izričito isključeni iz te definicije. S druge strane, ta definicija ne pojašnjava jesu li troškovi koji su u njoj navedeni ograničeni na one koji su nužni za dobivanje kredita.

30 Nasuprot tomu, iz tog teksta proizlazi da pojam „ukupni troškovi kredita za potrošača" podrazumijeva „bilo koju drugu vrstu naknade koju potrošač mora platiti u vezi s ugovorom o kreditu i koji su poznati vjerovniku", i da ti troškovi također uključuju „troškove u pogledu dodatnih usluga koje se odnose na ugovor o kreditu". U skladu sa sudskom praksom Suda, taj se pojam odnosi na sve troškove koje on mora platiti u vezi s ugovorom o kreditu i koji su poznati vjerovniku (presude od 21. travnja 2016., Radlinger i Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, t. 84., i od 8. prosinca 2016., Verein für Konsumenteninformation, C-127/15, EU:C:2016:934, t. 34.), uključujući provizije koje korisnik kredita mora platiti vjerovniku (vidjeti u tom smislu presudu od 12. srpnja 2012., SC Volksbank România, C-602/10, EU:C:2012:443, t. 65.).

31 Stoga, radi osiguranja široke zaštite potrošača, zakonodavac Unije se u članku 3. točki (g) Direktive 2008/48 odlučio za široku definiciju pojma „ukupni troškovi kredita za potrošača" (presuda od 26. ožujka 2020., Mikrokasa i Revenue Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz inwestycyjny Zamknięty, C-779/18, EU:C:2020:236, t. 39. i navedena sudska praksa).

32 U tom pogledu, ne samo da definicija pojma „ukupni troškovi kredita za potrošača” ne sadržava ikakvo ograničenje u pogledu trajanja ugovora o kreditu, nego prije svega troškovi i njihova raspodjela tijekom trajanja tog ugovora potpadaju pod navedeni pojam (vidjeti u tom smislu presudu od 11. rujna 2019., Lexitor, C-383/18, EU:C:2019:702, t. 23. i 31. do 33.). To je uostalom potvrđeno uvodnom izjavom 20. Direktive 2008/48, prema kojoj pojam „ukupni troškovi kredita za potrošača” znači „u okviru ugovora o kreditu”.

33 Iz toga proizlazi da se pojam „ukupni troškovi kredita za potrošača” istodobno odnosi na troškove povezane s dobivanjem kredita i troškove povezane s njegovim korištenjem.

34 Osim toga, valja pojasniti da, kako bi troškovi mogućeg produljenja ugovora o kreditu, koji su njime predviđeni, ispunjavali uvjete navedene u točki 30. ove presude i koji se stoga mogu uzeti u obzir prilikom izračuna „ukupnih troškova kredita za potrošača”, u smislu članka 3. točke (g) Direktive 2008/48, s jedne strane, konkretni i precizni uvjeti tog mogućeg produljenja moraju biti pojašnjeni u navedenom ugovoru i, s druge strane, vjerovnik mora biti upoznat s tim troškovima koji stoga omogućuju korisniku da utvrdi spomenute troškove na temelju ugovornih odredbi, osobito o trajanju korištenja kredita.

35 Što se tiče uvjeta produljenja kredita, valja istaknuti da su oni, kao što to proizlazi iz utvrđenja suda koji je uputio zahtjev, dio odredbi i uvjeta o kojima su se u ugovoru o kreditu usuglasili vjerovnik i korisnik kredita. Isto tako, iako taj sud pojašnjava da vjerovnik može odbiti produljenje ugovora bez da to odbijanje obrazloži, nesporno je da se to produljenje može provesti tek nakon potrošačeva zahtjeva u tom smislu, vjerovnikova prihvaćanja i plaćanja troškova produljenja na njegov tekući račun.

36 Iz toga slijedi da je, u okviru ugovora o kreditu poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku, potrošač dužan platiti troškove njegova produljenja i da su ti troškovi poznati vjerovniku, odnosno da su određeni ili odredivi.

37 Društvo Soho Group, talijanska vlada i Europska komisija u svojim pisanim očitovanjima tvrde da, zbog okolnosti da produljenje ugovora o kojem je riječ u glavnom postupku nije bilo sigurno prilikom sklapanja tog ugovora, troškovi koji se odnose na to produljenje ne mogu biti obuhvaćeni pojmom „ukupni troškovi kredita za potrošača” u smislu članka 3. točke (g) Direktive 2008/48.

38 Najprije valja istaknuti, kao što to proizlazi iz definicija navedenih u članku 3. Direktive 2008/48, da je pojam „ukupni troškovi kredita za potrošača” povezan s pojmovima „ukupni iznos kredita” i „ukupan iznos koji plaća potrošač” za potrebe izračuna EKS-a.

39 Članak 3. Direktive 2008/48 ne sadržava u vezi s tim pojmovima nikakvo upućivanje na nacionalno pravo, pri čemu svaki od njih treba smatrati autonomnim pojmom prava Unije, koji treba tumačiti ujednačeno na području potonje (vidjeti u tom smislu presudu od 14. studenoga 2019., State Street Bank International, C-255/18, EU:C:2019:967, t. 33.).

40 Nadalje, s jedne strane, kada je riječ o pojmu „ukupni iznos kredita” u smislu Direktive 2008/48, on je definiran u njezinu članku 3. stavku 1. kao gornja granica ili ukupan zbroj koji se stavlja potrošaču na raspolaganje prema ugovoru o kreditu.

41 S druge strane, na temelju članka 3. točke (i) te direktive, EKS znači „ukupne troškove kredita za potrošača” izražene kao godišnji postotak ukupnog iznosa kredita, uključujući, prema potrebi, i troškove iz članka 19. stavka 2. iste direktive.

42 Budući da je pojam „ukupan iznos koji plaća potrošač” definiran u članku 3. točki (h) Direktive 2008/48 kao „zbroj ukupnog iznosa kredita i ukupnih troškova kredita za potrošača”, proizlazi da su pojmovi „ukupan iznos kredita” i „ukupni troškovi kredita za potrošača” međusobno isključivi i stoga se u ukupni iznos kredita ne mogu uključiti iznosi koji ulaze u ukupne troškove kredita za potrošača (presuda od 21. travnja 2016., Radlinger i Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, t. 85.).

43 Stoga Direktiva 2008/48 sadržava cjelovit koncept raspodjele iznosa koji su obuhvaćeni ugovorima o potrošačkom kreditu.

44 Međutim, u okolnostima poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku, koje se ne odnose na neizvršenje ugovornih obveza u smislu članka 19. stavka 2. Direktive 2008/48, ako troškovi produljenja čine dio „ukupnog iznosa koji plaća potrošač”, oni ne mogu biti obuhvaćeni „ukupnim iznosom kredita”, slijedom čega su obuhvaćeni „ukupnim troškovima kredita za potrošača” u smislu članka 3. točke (g) te direktive.

45 Također valja primijetiti da se odredbe Direktive 2008/48 ne odnose samo na sklapanje ugovora o kreditu nego i na načine njegove izmjene.

46 U tom pogledu, prije svega, iako članak 10. stavak 2. točka (g) Direktive 2008/48 propisuje da se EKS i „ukupan iznos koji plaća potrošač”, navedeni u ugovoru o kreditu, izračunavaju „u trenutku sklapanja ugovora o kreditu”, ista odredba ipak pojašnjava da „treba spomenuti sve pretpostavke primijenjene u izračunu te stope”.

47 Za ugovore o kreditu poput onih koje nudi društvo Soho Group i za koje nije rijetko, kao što to proizlazi iz spisa podnesenog Sudu, da obuhvaćaju samo jedan rok koji se podudara s istekom ugovora, vjerovnik može navesti slučaj u kojem će ugovor o kreditu biti predmet jednog ili više produljenja.

48 Navođenje različitih pretpostavki korištenih za izračun EKS-a usto omogućuje provedbu cilja iz članka 5. stavka 1. Direktive 2008/48 koji se odnosi na informacije potrebne za usporedbu različitih ponuda kako bi se potrošaču omogućilo da odluku o sklapanju ugovora o kreditu donese uz poznavanje relevantnih činjenica, pri čemu se ta usporedba mora moći provesti uzimajući u obzir EKS nakon različitih trajanja ponuda koje su mu na raspolaganju.

49 U tom pogledu valja podsjetiti, s jedne strane, da je Direktiva 2008/48 donesena s dvostrukim ciljem osiguranja visoke i jednake razine zaštite interesa svih potrošača u Europskoj uniji i stvaranja učinkovitog unutarnjeg tržišta potrošačkog kreditiranja. Iz uvodne izjave 19. te direktive proizlazi da je njezin cilj, među ostalim, osigurati potrošačima prije donošenja odluke o ugovoru o kreditu odgovarajuće informacije koje se osobito odnose na EKS u cijeloj Uniji koje će mu omogućiti usporedbu tih stopa (presuda od 19. prosinca 2019., Home Credit Slovakia, C-290/19, EU:C:2019:1130, t. 28. i navedena sudska praksa).

50 S druge strane, iz teksta kako članka 5. Direktive 2008/48, koji se odnosi na „Informacije prije sklapanja ugovora”, osobito iz njegova stavka 1. točke (i) i članka 10. te direktive, koji se odnosi na „Informacije koje treba uključiti u ugovor o kreditu”, osobito iz njegova stavka 2. točke (k) proizlazi da se te odredbe odnose na „sve druge eventualne pristojbe koje proizlaze iz ugovora o kreditu i uvjete prema kojima se te pristojbe smiju mijenjati”. Osim toga, točka (u) spomenutog članka 10. stavka 2. također navodi da ugovor o kreditu jasno i sažeto definira, prema potrebi, „ostale ugovorne uvjete i odredbe”. Ta razmatranja stoga omogućuju provedbu cilja, na koji se podsjeća u uvodnoj izjavi 43. navedene direktive, koji se sastoji od toga da se njome jasno i u potpunosti definiraju ukupni troškovi kredita za potrošača i očuvanje korisnog učinka te iste direktive.

51 Slijedom toga, s obzirom na, kao prvo, tekst članka 3. točke (g) Direktive 2008/48 i široko shvaćanje pojma „ukupni troškovi kredita za potrošača”, kao drugo, okolnost da se taj pojam odnosi na dobivanje i korištenje kredita, kao treće, na međusobnu povezanost pojmova „ukupni troškovi kredita za potrošača”, „ukupan iznos kredita” i „ukupan iznos koji plaća potrošač” i, kao četvrto, na cilj te direktive i nužnost očuvanja njezina korisnog učinka, kada je istek ugovora o kreditu produljen i njegova isplata izmijenjena plaćanjem odnosnih troškova, na način da to ima utjecaj na pojam „ukupni troškovi kredita za potrošača”, troškovi produljenja navedenog ugovora, kada je takva mogućnost produljenja dogovorena među strankama, i kada je vjerovnik upoznat s tim troškovima, obuhvaćeni su pojmom „ukupni troškovi kredita za potrošača” u smislu članka 3. točke (g) Direktive 2008/48.

52 Taj se zaključak ne može dovesti u pitanje argumentom vjerovnika prema kojem bi produljenje ugovora o kreditu bilo poželjno rješenje eventualnog neizvršenja ugovora. U tom pogledu valja istaknuti da se, kao što to ističe sud koji je uputio zahtjev, vrlo velik broj sklopljenih ugovora o kreditu produljuje za prvotno dogovoreni rok. Međutim, vjerovnik pri odobravanju kredita ne smije postupati neodgovorno niti odobriti kredite bez prethodne procjene kreditne sposobnosti potrošača. Naime, on je dužan, u skladu s člankom 8. stavkom 1. Direktive 2008/48, u vezi s njezinim uvodnim izjavama 26. i 28., prije sklapanja ugovora o kreditu procijeniti kreditnu sposobnost potrošača. Cilj te obveze je, u skladu s uvodnom izjavom 26. te direktive, učiniti vjerovnika odgovornim i izbjeći da on kredit dodijeli kreditno nesposobnim potrošačima (vidjeti u tom smislu presudu od 5. ožujka 2020., OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, t. 20.).

53 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na postavljena pitanja valja odgovoriti da pojam „ukupni troškovi kredita za potrošača” iz članka 3. točke (g) Direktive 2008/48 treba tumačiti na način da obuhvaća troškove mogućeg produljenja kredita, pod uvjetom da, s jedne strane, konkretni i precizni uvjeti njegova eventualnog produljenja, uključujući njegovo trajanje, predstavljaju dio odredbi i uvjeta o kojima su se u ugovoru o kreditu usuglasili vjerovnik i korisnik kredita, i, s druge strane, da je vjerovnik upoznat s tim troškovima.

Troškovi

54 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (šesto vijeće) odlučuje:

Pojam „ukupni troškovi kredita za potrošača” iz članka 3. točke (g) Direktive 2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 87/102/EEZ treba tumačiti na način da obuhvaća troškove mogućeg produljenja kredita, pod uvjetom da, s jedne strane, konkretni i precizni uvjeti njegova eventualnog produljenja, uključujući njegovo trajanje, predstavljaju dio odredbi i uvjeta o kojima su se u ugovoru o kreditu usuglasili vjerovnik i korisnik kredita, i, s druge strane, da je vjerovnik upoznat s tim troškovima.

Potpisi